

Aljaž Prijon<sup>1</sup>, Aleš Grošel<sup>2</sup>

# Manifestacije dolgega COVID-19 v otorinolaringologiji

## *Manifestations of Long COVID-19 in Otorhinolaryngology*

### IZVLEČEK

KLJUČNE BESEDE: dolgi COVID-19, anozmija, disgevzija, tinitus, hiposalivacija

Koronavirusna bolezen 2019 (angl. *coronavirus disease 2019*, COVID-19) se lahko nadaljuje v sindrom dolgega COVID-19. O dolgem COVID-19 govorimo, ko je prebolevnik simptomatski in so od okužbe minili vsaj štirje tedni. Lahko gre za vztrajanje simptomov iz akutne faze ali pojav novih. COVID-19 lahko prizadene vse organske sisteme; omejili smo se le na otorinolaringološko področje, na katerem najpogosteje pride do motenj voha in okusa. Večinoma se čut spontano povrne, vendar imajo prizadeti več mesecev znižano kakovost življenja. Predlaganih je več možnih zdravilnih učinkovin, ki bi lahko izboljšale okrevanje, najbolj obetavni pa so nefarmakološki pristopi, kot sta olfaktorna vadba za motnje voha in gustatorna vadba za motnje okusa. Povezava med motnjami sluha in ravnotežja ter prebolelim COVID-19 ni povsem jasna. Med motnjami sluha je dokazana vzročna povezava prebolelega COVID-19 zgolj s tinitusom; zanj je predlagano zdravljenje enako kot pri idiopatski obliki tinitusa. Možne oblike zdravljenja so zvočno zdravljenje, psihološka podpora ter kognitivno-vedenjska terapija. Motnje salivacije prizadenejo posameznika zaradi subjektivnega občutka suhih ust, hkrati pa predstavljajo podlago za razvoj sekundarnih patoloških procesov na področju ustne votline. Predlagano je simptomatsko zdravljenje s spodbujevalci izločanja sline.

### ABSTRACT

KEY WORDS: long COVID-19, anosmia, dysgeusia, tinnitus, hyposalivation

Coronavirus disease 2019 (COVID-19) can progress to the condition known as long COVID-19. Long COVID-19 is defined as persisting symptoms at least four weeks after the infection. These symptoms may either continue from the acute phase or manifest anew. While COVID-19 can affect multiple organ systems, this article focuses solely on the otorhinolaryngological domain, wherein the most prevalent are disturbances in smell and taste. In most cases, spontaneous recovery of these senses occurs. However, affected individuals may experience diminished quality of life for several months. Various pharmacological agents have been proposed to facilitate recovery, but non-pharmacological approaches such as olfactory training for smell disturbances and gustatory training for

<sup>1</sup> Aljaž Prijon, dr. med., Splošna bolnišnica Celje, Oblakova ulica 5, 3000 Celje; aljaz.prijon@gmail.com

<sup>2</sup> Doc. dr. Aleš Grošel, dr. med., Klinika za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo, Univerzitetni klinični center Ljubljana, Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana; Katedra za otorinolaringologijo, Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana